

PATVIRTINTA

Joniškio rajono savivaldybės tarybos

202_ m. d. sprendimu Nr. T -

ARCHITEKTŪROS KOKYBĖS VERTINIMO METODIKOS TAIKymo JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOJE GAIRĖS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Architektūros kokybės vertinimo metodikos taikymo Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje gairės (toliau – Gairės) nustato architektūros kokybės vertinimo būdą ir priemones Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje.

2. Gairėmis rekomenduojama vadovautis kolegialiai vertinant architektūros objektų (statinių, urbanistinių kompleksų ir kraštovaizdžio objektų) (toliau – Objektas) kokybę Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje organizuojamuose architektūriniuose konkursuose ir kitais atvejais, norint įvertinti architektūros objektų kokybę.

3. Gairėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos architektūros įstatyme, Lietuvos Respublikos statybos įstatyme, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme ir Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme.

II SKYRIUS ARCHITEKTŪROS KOKYBĖS VERTINIMO JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS TERITORIJOJE TIKSLAS, KRITERIJAI IR VERTINIMO BŪDAI

4. Architektūros kokybės vertinimo Joniškio rajono savivaldybės teritorijoje tikslas – pagal Gairėse pateiktus vertinimo būdus ir priemones nustatyti Objekto atitiktį kriterijams, įvertinant kiekvieno kriterijaus aspektus.

5. Kriterijai ir jų reikšmės:

5.1. **Atitiktis darnaus vystymosi principams** – kokybiška architektūra, prisidedanti prie darnios valstybės ir žmonių aplinkos kūrimo, yra svarbi ekonomikos ir socialinių santykių raidai, atsižvelgiant į darnaus ir tvaraus vystymosi iššūkius.

5.2. **Urbanistinis integralumas** – statinio, urbanistinio komplekso ir (ar) kraštovaizdžio objekto darna su esama urbanistine struktūra ir poveikis kultūriniam kraštovaizdžiui.

5.3. **Santykis su paveldėtomis vertybėmis** – kultūros paveldo objektų ir kultūros paveldo vietovių saugojimas, statinio, urbanistinio komplekso ir (ar) kraštovaizdžio objekto santykis su urbanistinės vietovės ar objekto istorine urbanistine ir (ar) architektūrine raida, kraštovaizdžio vertybėmis.

5.4. **Aplinka visiems** – aplinka be specialaus pritaikymo gali naudotis visos visuomenės grupės.

5.5. **Sprendinių ekonomiškumas** – planuojamų sprendinių atitiktis ilgalaikėms investicijoms, jų racionalumas užtikrinant efektyvų statinio gyvavimo ciklą, siekiant optimalaus kokybės ir kainos santykio.

5.6. **Inovatyvumas** – naujos originalios architektūrinių ir urbanistinių sprendimų idėjos siekiant tvartos statybos ir statinio gyvavimo ciklo, naudojant pažangias technologijas ir medžiagas, skatinant žiedinę ekonomiką, klimatą ir energiją tausojančias priemones, kuriant kokybišką aplinką visiems.

5.7. **Funkcionalinė struktūra** – statinio, urbanistinio komplekso ir (ar) kraštovaizdžio objekto atitiktis planuojamai funkcijai ir galimybe pritaikyti kintant funkcijoms.

5.8. **Vientisa architektūrinė idėja ir estetika** – nuosekliai suvokiama statinio, urbanistinio komplekso ir (ar) kraštovaizdžio objekto meninė išraiška.

6. Kriterijai, atsižvelgiant į jų vertinimo aspektus, skirstomi į dvi grupes:

6.1. Objekto santykio su aplinka (atitiktis darnaus vystymosi principams; urbanistinis integralumas; santykis su paveldėtomis vertybėmis; aplinka visiems);

6.2. Objekto charakteristikų (sprendinių ekonomiškumas; inovatyvumas; funkcionali struktūra; vientisa architektūrinė idėja ir estetika).

7. Vertinant Objekto atitiktį konkrečiam architektūros kokybės kriterijui, įvertinamas kiekvienas architektūros kokybės kriterijaus aspektas pagal atsakymus į jam įvertinti skirtus klausimus (**Priedas Nr.1**).

8. Vertinant Objektų architektūros kokybę, taikomi visi Priede Nr. 1 išvardyti kriterijai. Klausimai kriterijaus aspektams įvertinti taikomi atsižvelgus į vertinamojo Objekto specifiką, kontekstą, jį lemiančias aplinkybes. Kriterijaus vertinimo aspektai ir siūlomų klausimų kriterijaus aspektams įvertinti sąrašas gali būti papildomas ir (ar) patikslinamas.

9. Vertinimas taikomas Objektams esantiems:

9.1. Urbanizuotose teritorijose;

9.2. Saugomose nekilnojamųjų kultūros vertybių teritorijose ir jų apsaugos zonose;

9.3. Saugomose teritorijose ir jų buferinėse apsaugos zonose.

10. Vertinant konkretų Objektą, sprendimą dėl kriterijų vertinimo aspektų ir siūlomų klausimų šiems aspektams įvertinti sąrašo papildymo ir (ar) patikslinimo priima architektūros kokybės vertintojai (architektūrinio konkurso vertinimo komisija) bendru sutarimu.

11. Atsakymai į kriterijų vertinimo aspektų įvertinimo klausimus parodo atitikties kiekvienam kriterijui lygį. Atsakymus į patikslinančius klausimus siūloma pateikti ir vertinti, naudojant VŠĮ „Statybos sektoriaus vystymo agentūra“ parengtas [Architektūros kokybės vertinimo metodikos taikymo gairių rengimo rekomendacijas](#). ŽALIA – tinkamas, prielaidas architektūros kokybei kuriantis sprendimas, 61 – 100 %. GELTONA – patenkinamas sprendimas, kurį tikslinga pagrįsti objektyviais argumentais, 31 – 60 %. RAUDONA – neigiamų pasekmių rizikas kuriantis sprendimas, 0 – 30 %. Susumavus atsakymus, gaunamas galutinis rezultatas, išreikštas procentais. Šis rezultatas parodo pasiektą architektūros kokybės lygį.

12. Vertinant kiekvieno kriterijaus pasiekimo lygį, užpildoma Gairių 2 priedo 1 ir 2 lentelės. Visų kriterijų įgyvendinimo rezultatai parodo, kaip atsižvelgta į kiekvieną kriterijų.

13. Mažesnė kriterijaus įgyvendinimo reikšmė reiškia, kad šiam kriterijui reikia skirti daugiau dėmesio, didesnė – kad į tą kriterijų atsižvelgta pakankamai, visapusiškai. Galutinis atsakymų į klausimus rezultatas parodo pasiektą architektūros kokybės lygį.

14. Galutinis rezultatas turi būti motyvuotai pagrįstas (t. y. vertinimai gali būti grindžiami mokslinėmis doktrinomis, teisės aktų, normų reikalavimais, teritorijų planavimo dokumentų sprendiniais, kitais šias sritis nagrinėjančiais dokumentais (studijomis, moksliniais tyrimais, architektūros mokslo teorijomis ir kt.).

PATVIRTINTA

Joniškio rajono savivaldybės tarybos

202_ m. d. sprendimu Nr. T –

1 priedas

ARCHITEKTŪROS KOKYBĖS KRITERIJŲ SĄRAŠAS, JŲ REIKŠMĖS, VERTINAMI ASPEKTAI IR KLAUSIMAI ASPEKTAMS ĮVERTINTI

Kriterijus – vienas iš aštuonių Architektūros įstatymo 11 straipsnio 1 dalyje nurodytų architektūros kokybės kriterijų, pagal kurį nustatoma, ar pasiekta architektūros kokybė.

Kriterijaus reikšmė – detalus kriterijaus aprašymas.

Objektas – vertinamas architektūros objektas, kuriam taikoma Architektūros kokybės vertinimo metodika.

Kriterijaus vertinimo aspektai – aspektai, į kuriuos atsižvelgiant vertinama atitiktis kriterijui. Šių aspektų visuma perteikia kriterijaus reikšmę.

Klausimai aspektams įvertinti – aspektams įvertinti skirti 8 klausimai.

Patikslinantys klausimai aspektams įvertinti – Joniškio rajono savivaldybės rekomenduojami nusistatyti specifiniai patikslinantys klausimai, į kuriuos atsakymai yra pamatuojami aiškiais rodikliais ir gali būti pagrįsti argumentais ekspertinio vertinimo metu.

Nr.	Kriterijus	Kriterijaus reikšmė	Kriterijaus vertinimo aspektai	Klausimai aspektams įvertinti	Patikslinantys klausimai aspektams įvertinti
I.	Objekto santykis su aplinka				
1.	Atitiktis darnaus vystymosi principams	Kokybiška architektūra, prisidedanti prie darnios valstybės ir žmonių aplinkos kūrimo, yra svarbi ekonomikos ir socialinių santykių	Atsakingas išteklių naudojimas; gamtos (gyvūnijos ir augmenijos) puoselėjimas; Prisitaikymas prie klimato kaitos	1. Ar objekto sprendiniai grindžiami atsakingo žemės naudojimo ir užstatymo intensyvumo principais? 2. Ar naudojamos vietinės ar vietoje pagamintos medžiagos?	1.1. Ar objektas vystomas jau urbanizuotoje teritorijoje? 1.2. Ar objekto sklypo užstatymo intensyvumas dera su aplinkinio užstatymo rodikliais? Pavyzdžiui – ar neviršijamas kvartalui būdingas rodiklis – toks užstatymo intensyvumas, kurio nesiekia 75 proc. sklypų nagrinėjame kvartale.

		raidai, atsižvelgiant į darnaus ir tvaraus vystymosi iššūkius.	padarinių ir (ar) jų švelninimas.	3. Ar projektuojant objektą atsižvelgta į penkis esminius tvarumo principus: atsisakyti, mažinti, remontuoti, pakartotinai naudoti ir perdirbti (angl. <i>refuse, reduce, repair, reuse, recycle</i>).	
				4. Ar atsižvelgta į prisitaikymo prie klimato kaitos, klimato apsaugos ir anglies dioksido poveikio neutralumo aspektus?	4.1. Ar objekto sklype tvariai naudojamas lietaus vanduo?
					4.2. Ar planuojamas pakankamas želdinių (medžių ir krūmų) lajomis dengiamas plotas? Pavyzdžiui - vertinamos išliekančių medžių ir krūmų lajos, sodinamų krūmų laja vertinama 5 metų perspektyvoje, sodinamų medžių – 10 metų perspektyvoje.
					4.3. Ar projektuojama tik tiek kietųjų dangų, kiek būtina?
					4.4. Ar automobilių stovėjimo aikštelės apželdintos ir kaip tvarkomos lietaus nuotekos nuo jų?
					4.5. Ar eismo organizacijos sprendiniuose vadovaujamasi prioritetų seka: pėsčiasis > dviratis > viešasis transportas > automobilis?
				5. Ar objekte numatyta išsaugoti gamtos vertybes? Ar įtraukiami gamta paremti sprendimai (angl. <i>nature – based solutions</i>)?	5.1. Ar išsaugomas natūralus gamtinio karkaso (GK) tinkliškumas, junglumas ir jo elementų natūralumas?
					5.2. Ar saugomi ir puoselėjami kraštovaizdžio elementai (reljefas, želdynai, želdiniai, vandens telkiniai)?
					5.3. Ar išsaugomi esami vertingi medžiai?
					5.4. Ar užtikrinama išsaugomų medžių technologinė apsauga statybos metu (saugomas visas šaknyno plotas, numatytos reikalingos arboristinės priemonės)?
				6. Ar objekto sprendiniais skatinama biologinė įvairovė (genetinė, rūšių ir ekosistemų)?	6.1. Ar planuojamas 3 sluoksnių želdinimas (žolė, krūmai, medžiai)?
					6.2. Ar užtikrinama vietinių želdinių rūšių apsauga? Pavyzdžiui - viešosiose erdvėse ir visuomenei prieinamose sklypų dalyse

					rekomenduojama sodinti ne mažiau nei 80 proc. vietinių rūšių augalų.
				7. Ar įgyvendinant objektą vengiama taršos?	7.1. Ar objektas prijungiamas prie miesto vandentiekio ir buitinių nuotekų tinklų?
					7.2. Ar objektas prijungiamas prie centralizuotų šildymo tinklų?
				8. Ar objekto sprendiniais skatinamos tvarios gyvenimo sąlygos ir didinama socialinė atsakomybė kuriant kokybiškas, lengvai prieinamas ir įperkamas gyvenamąsias erdves, teritorijas?	8.1. Ar urbanistiniais elementais (pastatai ir statiniai), kraštovaizdžio elementais (želdynai, sklypo plano sprendiniai) viešos erdvės atskirtos nuo privačių?
2.	Urbanistinis integralumas	Statinio, urbanistinio komplekso ir (ar) kraštovaizdžio objekto darna su esama urbanistine struktūra ir poveikis kultūriniam kraštovaizdžiui.	Darni integracija į urbanistinės vietovės plano struktūrą, užstatymą ir tūrinę erdvinę kompoziciją; kultūrinio kraštovaizdžio formavimas.	1. Ar objekto sprendiniai dera prie esamos sklypų ir (ar) kvartalų struktūros?	1.1. Ar naujo objekto formuojamų viešų erdvių (gatvių, skverų, aikščių) parametrai atitinka teritorijai būdingus požymius?
					1.2. Ar atstumai nuo projektuojamų naujų objektų iki sklypo ribų atitinka teritorijai būdingus principus (abu sklypai turi turėti vienodas vystymo galimybes)? Pavyzdžiui - vertinamas atstumas nuo langų iki kaimyninio sklypo ribos - ar kaimyniniame sklype neužkertama galimybė pastatyti pastatą tokiu pat atstumu nuo šios ribos?
					1.3. Ar nauji sklypo plano elementai (privažiavimai, automobilių stovėjimo aikštelės) nedaro esminės neigiamos įtakos gretimam sklypo vystymo galimybėms?
				2. Ar objekto sprendiniai pritaikomi prie esamo gatvių, dviračių ir (ar) pėsčiųjų takų tinklo?	2.1. Ar projektu saugomi, kuriami nauji ryšiai su aplinka? Vertinamos esamos ir planuojamos autotransporto, pėsčiųjų ir dviračių judėjimo, žaliosios jungtys, darnaus judumo galimybės, kt..
					2.2. Ar objekto sprendiniais projektuojamos dangos vertikaliniame plane sklandžiai sujungiamos su aplinkinės teritorijos dangomis?
					2.3. Ar patekimui į pastatą bei sklypo reljefo formavimui reikalingi elementai (laiptai, pandusai, turėklai, atraminės sienelės) netrukdo pėstiesiems ir dviratininkams?

					2.4. Ar įvažiavimas į automobilių stovėjimo aikštelę netrukdo pėstiesiems ir dviratininkams?
				3. Ar objekto sprendiniai darniai įsilieja į viešųjų urbanistinių erdvių (aikščių, skverų, parkų ir t. t.) sistemą?	
				4. Ar objekto sprendiniai atitinka urbanistinio konteksto užstatymo tipą (- us) (morfortipus)?	
				5. Ar objekto užstatymo tankis, intensyvumo rodikliai dera su aplinkinio užstatymo rodikliais?	
				6. Ar objekto sprendiniai dera su esamo užstatymo aukštis (ar objekto sprendiniais siūlomas foninio aukščio užstatymas, ar siūloma dominantė (tūrinė arba vertikali); jei projektuojamas objektas yra dominantė, ar ji dera su jau esančiomis, ir t. t.)?	6.1. Ar objekto aukštingumas (aukštis metrais ir/ar aukštų skaičius) neviršija foninio užstatymo? Pavyzdžiui - foninis užstatymas – tas, kurio neviršija 80 proc. teritorijos šiuo metu faktiškai užstatyto ploto.
				7. Ar objekto sprendiniai dera su vietos (gatvės, kvartalo, rajono, miesto) perspektyvomis, panoramomis ir siluetais?	7.1. Ar objekto sprendiniai nedaro neigiamos įtakos lokalioms perspektyvoms, panoramoms, siluetais?
				8. Ar objekto sprendiniai nedaro neigiamos įtakos esamiems vizualiniams ryšiams tarp viešųjų urbanistinių erdvių ir vertikaliųjų akcentų, charakteringoms ir reikšmingoms apžvalgos vietoms?	8.1. Ar objekto sprendiniai nedaro neigiamos įtakos esamiems vizualiniams ryšiams tarp viešųjų urbanistinių erdvių ir vertikaliųjų akcentų, panoramoms nuo reikšmingų (nustatytų TPD) ir charakteringų miesto savitumą formuojančių apžvalgos taškų ar ašių?
3.	Santykis su paveldėtomis vertėmis	Kultūros paveldo objektų ir kultūros paveldo vietovių saugojimas, statinio, urbanistinio komplekso ir (ar) kraštovaizdžio objekto santykis su urbanistinės vietovės ar objekto istorine urbanistine	Vertingų ypatumų įvardijimas ir išsaugojimas; kultūros paveldo objektų saugojimas ir pritaikymas; pertvarkymo mastas ir tikslingumas; autentiškumo puoselėjimas,	1. Ar įvertinta vietovės istorinė urbanistinė raida, ar susipažinta su išlikusiu kultūros paveldu, ar šios žinios ir informacija daro įtaką objekto sprendiniams?	1.1. Ar atlikti reikiami tyrimai ir jų rezultatai atpažįstami objekto architektūrinėje raiškoje?
				2. Ar numatomi objekto sprendiniai, išraiška atitinka tarptautinius ir šalies kultūros paveldo standartus, principus ir teisinę bazę, ar išsaugomi kultūros paveldo objektai, jų vertingosios savybės?	Vertinama teisės aktų nustatyta tvarka
				3. Ar vertinamų kompleksų, statinių, sklypų, kvartalų, teritorijų sprendiniais papildoma,	

		ir (ar) architektūrinė raida, kraštovaizdžio vertybėmis.	vientisumo išlaikymas.	formuojama ar performuojama urbanistinė struktūra?	
				4. Ar objekto sprendiniai stiprina ir išlaiko paveldo, kraštovaizdžio autentiškumą ir vientisumą?	4.1. Ar objekto sprendiniai nedaro neigiamos įtakos paveldo objekto apžvalgai svarbioms perspektyvoms, panoramoms, siluetams?
				5. Ar ateities kartos ir toliau galės naudotis visu kultūros paveldu, ar numatyta kultūros paveldo objektą įveiklinti ir aktualizuoti, ar jis pritaikytas viešajam pažinimui ir (ar) pažinimui jį naudojant?	5.1. Ar kultūros paveldas įveiklinamas (pritaikomas)?
				6. Ar užtikrinama kultūros paveldo ir naujų elementų pusiausvyra, darna ir (arba) sklandus ryšys, ar objektas darniai įsilieja į esamą urbanistinę struktūrą?	6.1. Ar nauji elementai neužgožia kultūros paveldo objekto vertingųjų savybių?
				7. Ar pirmenybė teikiama ne naujai statybai, o tęstiniam ir (arba) pritaikomajam pakartotiniam pastatų naudojimui ir tinkamai jų priežiūrai?	7.1. Ar išsaugojami, panaudojami esami pastatai ar kiti elementai?
				8. Ar objekto sprendiniai leidžia atpažinti teritorijos, objekto raidos etapus (architektūros stilius, laikotarpius), atskirti pirminius ir šiuolaikinius elementus; ar nauji sprendiniai šiuolaikiški, ar projektuojami nauji pastatai neatkartoja buvusių.	8.1. Koks yra naujų elementų architektūrinės raiškos santykis su kultūros paveldo objektu?
4.	Aplinka visiems	Aplinka, kai ja be specialaus pritaikymo gali naudotis visos visuomenės grupės.	Socialinis jautrumas ir atsakomybės skatinimas; objektų ir vietų pasiekiamumas; universalus dizaino principų taikymas: visų žmonių lygybė, universalumas, paprastas ir intuityvus	1. Ar objektų sprendiniais užkertamas kelias segregacijai, gentrifikacijai ir formuotis vietovėje getams?	
				2. Ar įgyvendinant objektą kuriamos patrauklios ir patogios žmonėms bendrauti privačios ir viešosios erdvės?	2.1. Ar projektuojamos lauko erdvės (vaikų žaidimo, sporto, poilsio, kt.) kokybiškos, joms parinktos tinkamos vietos sklype, numatyti racionali ryšiai su pastatais ir aplinka?
				3. Ar objektas skatina bendrą atsakomybę ir už privačias, ir už viešąsias erdves?	3.1. Ar urbanistiniais elementais (pastatai ir statiniai), kraštovaizdžio elementais (želdynai, sklypo plano sprendiniai) viešos erdvės atskirtos nuo privačių?
				4. Ar objektas yra greitai ir lengvai pasiekiamas viešuoju transportu?	

			naudojimas, suvokiama ir juntama informacija, tolerancija asmens fizinėms jėgoms, optimalus dydis ir erdvė.	5. Ar objekto aplinka projektuojama ir planuojama taip, kad būtų galima judėti be kliūčių?	5.1. Ar objekto aplinkoje taikomi universalus dizaino principai? Vertinamas žmonėms su specialiaisiais poreikiais skirtų automobilių stovėjimo vietų skaičius, vieta nuo įėjimo į pastatą; sklypo sprendinių patogumas judėti žmonėms su specialiaisiais poreikiais – ryšiai sklypo viduje ir su aplinkine teritorija.
				6. Ar objekto viduje visi galės judėti be kliūčių?	Vertinama tikrinant atitikimą teisės aktams
				7. Ar vertinamame objekte bus galima orientuotis intuityviai; ar reikiama informacija suvokiama ir juntama?	
				8. Ar projektuojant ir planuojant atsižvelgta žmogaus mastelį; ar funkcinė įranga ergonomiška?	
II.	Objekto charakteristikos				
5.	Sprendinių ekonomiškumas	Planuojamų sprendinių atitiktis ilgalaikėms investicijoms, jų racionalumas, užtikrinantis efektyvų statinio gyvavimo ciklą, siekiant optimalaus kokybės ir kainos santykio.	Numatomas statybos kokybiškumas; sąnaudų pagrįstumas; vietos vertės didinimas; esamos socialinės ir inžinerinės infrastruktūros panaudojimas, kūrimas. uždaras raidos ciklas (planavimas, projektavimas, statyba ir naudojimas) per objekto gyvavimo laiką.	1. Ar pasirinktos kokybiškos statybos medžiagos ir ar taikomi tinkami techniniai sprendimai, kuriais siekiama užtikrinti, kad statinys bus veiksmingai naudojamas visą ekonomiškai pagrįstą naudojimo laiką?	
				2. Ar statybinių medžiagų ir metodų gyvavimo ciklas ilgas, todėl mažesnės priežiūros išlaidos, ar dėl to vietos vertė tokia pati ar didėja?	
				3. Ar, vertinant iš ilgalaikės perspektyvos, viešieji ir privatūs ištekliai buvo panaudoti geriausiai ar tik siekiant trumpalaikės naudos?	3.1. Ar objekto funkcionavimo užtikrinimas nereikalaus sukurti perteklinės (nenumatytos teritorijų planavimo dokumentuose) viešosios infrastruktūros?
				4. Ar objekto vieta yra ekonomiškai perspektyvi tolesnei plėtrai?	
				5. Ar objekto sprendiniai padidina vietos ilgalaikį patrauklumą gyvenimo, darbo, laisvalaikio ir (arba) turizmo erdvės atžvilgiu, nes šalia yra įvairių išteklių, įrenginių ir (arba) viešųjų paslaugų?	

				6. Ar objekto planavimo ir projektavimo sprendinių, statybos ir eksploatavimo ekonomiskumas padidina vietos įperkamumo galimybes?	
				7. Ar panaudojama esama ir (ar) kuriama nauja socialinė ir inžinerinė infrastruktūra?	7.1. Ar objektas projektuojamas teritorijoje, kurioje išvystyta socialinė, paslaugų infrastruktūra?
				8. Ar vietos nuosavybės ir (arba) investavimo modeliais prisidedama prie gyvybingų ir mišrių rajonų kūrimo?	
6.	Inovatyvumas	Naujos originalios architektūrinių ir urbanistinių sprendimų idėjos, siekiant tvaros statybos ir statinio gyvavimo ciklo, naudojant pažangias technologijas ir medžiagas, skatinant žiedinę ekonomiką, klimatą ir energiją tausojančias priemones, kuriant kokybišką aplinką visiems.	Nauji architektūriniai, urbanistiniai ir (ar) kraštovaizdžio sprendiniai; naujų technologijų ir (ar) medžiagų panaudojimas; laikotarpio vertybių atspindėjimas.	1. Ar objekto sprendiniai apima eksperimentinius metodus?	
				2. Ar objekte taikomi nauji architektūriniai, urbanistiniai ar (ir) kraštovaizdžio sprendiniai?	
				3. Ar taikomi nauji sprendiniai draugiški aplinkai?	
				4. Ar objekte numatyta taikyti naujas technologijas ir (ar) naudoti naujas medžiagas?	
				5. Ar naujos technologijos išbandytos ir patikimos?	
				6. Ar naujų technologijų taikymas ir (ar) medžiagų naudojimas padės taupyti energiją?	
				7. Ar objekte diegiami inovatyvūs sprendiniai ir ar technologijos padės kurti aukštos kokybės gyvenamąją aplinką visiems?	
				8. Ar objekte diegiami inovatyvūs sprendiniai ir ar technologijos atspindi laikotarpio vertybes?	
7.	Funkcionalinė struktūra	Statinio, urbanistinio komplekso ir (ar) kraštovaizdžio objekto atitiktis planuojamai	Gyvybingumo ir mišrios paskirties užtikrinimas; atitiktis numatytai funkcijai;	1. Ar pasirinkti nuosavybės ir (arba) investicijų modeliai užtikrins vietos gyvybingumą ir daigafunkciškumą?	
				2. Reikšmingiausi ir ilgiausiai išliekantys struktūros elementai yra suplanuoti vietovė ir jos sąsaja su esamais judėjimo srautais,	2.1. Ar projektu saugomi, kuriami nauji platesniame urbanistiniame kontekste veikiantys ryšiai? Vertinamos esamos ir planuojamos

		funkcijai ir galimybė pritaikyti kintant funkcijoms.	galimybės prisitaikyti pakitus poreikiams.	sklypais ir kvartalais. Ar šie sprendimai yra apgalvoti ir racionalūs?	autotransporto, pėsčiųjų ir dviračių judėjimo, žaliosios jungtys, darnaus judumo galimybės, kt.
				3. Ar yra lengvai pasiekiamų kokybiškų atvirų urbanistinių ir žaliųjų erdvių?	
				4. Ar vieta lengvai pasiekama visiems ir ar patogi visoms transporto priemonėms?	4.1. Kokia planuojama eismo dalyvių hierarchija? Ar vadovaujamasi prioritetų seka: pėsčiasis > dviratis > viešasis transportas > automobilis?
					4.2. Ar projektuojama dviračiams ir jiems prilygintam transportui reikalinga infrastruktūra?
					4.3. Ar projektuojami infrastruktūros elementai tinkami privažiuoti viešajam, aptarnaujančiam ir specialiųjų tarnybų transportui?
				5. Ar objektas atitinka paskirtį ir yra pritaikytas konkrečiai funkcijai? Ar atsižvelgiama į visų vartotojų poreikius, siekius ir veiklą?	5.1. Ar numatyta visa faktinei pastato paskirčiai reikalinga infrastruktūra? (automobilių ir dviračių stovėjimo vietos, želdynai, vaikų žaidimo aikštelės, sporto aikštelės ir panašiai)
					5.1. Ar pastatas faktiškai suprojektuotas tai paskirčiai, kuri deklaruojama?
				6. Ar objektas atitinka sveiko gyvenimo būdo ir aplinkos principus dizaino, medžiagų, šviesos, oro, triukšmo ir kitais atžvilgiais?	
				7. Ar objektas saugus dizaino, medžiagų, šviesos, oro, triukšmo ir kitais atžvilgiais?	
				8. Ar objekto sprendinius bus galima pritaikyti prie kintančių sąlygų ir poreikių išsaugant pagrindines jo savybes ir vertybes? Ar objekto sprendiniai leidžia lengvai transformuoti statinio vidaus erdves, pritaikyti jas kitoms funkcijoms, atsiradus naujiems poreikiams ar technologijoms?	8.1. Ar vadovaujantis teisės aktų reikalavimais projektuojamos slėptuvės, priedangos arba padidinto saugumo patalpos?
8.	Vientisa architektūrinė idėja ir estetika	Nuosekliai suvokiama statinio, urbanistinio komplekso ir (ar) kraštovaizdžio	Architektūrinės idėjos buvimas ar nebuvimas ir jos vientisumas;	1. Ar objektas turi vientisą architektūrinę idėją ir ar žiūrovas gali ją suvokti, ar ji suvokiama lengvai (intuityviai)?	
				2. Ar objektas papildo, kuria vietos identitetą ir įvaidžį ir yra kuo nors reikšmingas?	

		objekto meninė išraiška.	meninis santykis su aplinka (kontrastas, atkartojimas ir t. t.); meninės raiškos priemonės (mastelis, proporcijos, ryšys tarp kuriamų elementų, medžiagiškumas, spalvos); šiuolaikiškumas.	3. Ar objekto sprendiniai skatina gyventojų, vartotojų priklausomumą vietai jausmą?	
				4. Ar objekto architektūrinė išraiška atliepia jo paskirtį ir vaidmenį miesto aplinkoje?	4.1. Ar pastato architektūrinė raiška, pastato fasado elementai atliepia į viešų erdvių struktūros ypatybes? (Ar pabrėžiamas kampas, perspektyvą uždaranti fasado dalis, skaidrus pirmasis aukštas palei viešas erdves ir panašiai?)
				5. Ar objekto sprendiniai kuria palankų meninį santykį su aplinka (kontrastas; pusiausvyra; proporcijos; atkartojimas; judesys; mastelis; skaidrumas, nepermatomumas; atvirumas, uždarumas; autentiškumas ir t. t.)?	
				6. Ar kuriamos formos yra proporcingos, t. y. ar apmąstytas objekto elementų aukščio ir pločio, masės ir tuštumos santykis, horizontalių ir vertikalų elementų santykis ir t. t.?	6.1. Ar išsaugoma rekonstruojamo ar renovuojamo pastato kompozicinė darna?
				7. Ar apmąstytos detalės – medžiagiškumas, elementai, spalva?	7.1. Ar naudojamos tarpusavyje derančios, architektūrinę idėją pabrėžiančios spalvos, faktūros, medžiagos?
					7.2. Ar pastato eksploatacijos/paprastojo remonto metu įrengiamos detalės (ventiliacijos angos, rekuperatoriai, kondicionieriai ir pan.) nedarko fasado kompozicijos?
				8. Ar siūlomi sprendiniai yra šiuolaikiški ir atspindi laikotarpį, stilių?	

**OBJEKTO KRITERIJAUŠ ASPEKTŲ BEI KRITERIJŲ ĮVERTINIMO REZULTATŲ
SKAIČIAVIMAS IR KRITERIJŲ ĮVERTINIMŲ PAGRINDIMAS**

Vertinamas objektas:

1 lentelė. Objekto kriterijaus aspektų bei kriterijų įvertinimas

	Kriterijaus pavadinimas:	Klausimai kriterijaus aspektams įvertinti:	Aspektų įvertinimas ir komentaras (jei reikia):	Įvertinimas proc.:
1.	Atitiktis darnaus vystymosi principams			
		1. Ar objekto sprendiniai grindžiami atsakingo žemės naudojimo ir užstatymo intensyvumo principais?		
		2. Ar naudojamos vietinės ar vietoje pagamintos medžiagos?		
		3. Ar projektuojant objektą atsižvelgta į penkis esminius tvarumo principus: atsisakyti, mažinti, remontuoti, pakartotinai naudoti ir perdirbti (angl. <i>refuse, reduce, repair, reuse, recycle</i>).		
		4. Ar atsižvelgta į prisitaikymo prie klimato kaitos, klimato apsaugos ir anglies dioksido poveikio neutralumo aspektus?		
		5. Ar objekte numatyta išsaugoti gamtos vertybes? Ar įtraukiami gamta paremti sprendimai (angl. <i>nature – based solutions</i>)?		
		6. Ar objekto sprendiniais skatinama biologinė įvairovė (genetinė, rūšių ir ekosistemų)?		
		7. Ar įgyvendinant objektą vengiama taršos?		

		8. Ar objekto sprendiniais skatinamos tvoros gyvenimo sąlygos ir didinama socialinė atsakomybė kuriant kokybiškas, lengvai prieinamas ir įperkamas gyvenamąsias erdves, teritorijas?		
	Kriterijaus įgyvendinta (aspektų įvertinimų vidurkis):			
2.	Urbanistinis integralumas			
		1. Ar objekto sprendiniai dera prie esamos sklypų ir (ar) kvartalų struktūros?		
		2. Ar objekto sprendiniai pritaikomi prie esamo gatvių, dviračių ir (ar) pėsčiųjų takų tinklo?		
		3. Ar objekto sprendiniai darniai įsilieja į viešųjų urbanistinių erdvių (aikščių, skverų, parkų ir t. t.) sistemą?		
		4. Ar objekto sprendiniai atitinka urbanistinio konteksto užstatymo tipą (- us) (morfortipus)?		
		5. Ar objekto užstatymo tankis, intensyvumo rodikliai dera su aplinkinio užstatymo rodikliais?		
		6. Ar objekto sprendiniai dera su esamo užstatymo aukštis (ar objekto sprendiniais siūlomas foninio aukščio užstatymas, ar siūloma dominantė (tūrinė arba vertikali); jei projektuojamas objektas yra dominantė, ar ji dera su jau esančiomis, ir t. t.)?		
		7. Ar objekto sprendiniai dera su vietos (gatvės, kvartalo, rajono, miesto) perspektyvomis, panoramomis ir siluetais?		
		8. Ar objekto sprendiniai nedaro neigiamos įtakos esamiems vizualiniams ryšiams tarp viešųjų urbanistinių erdvių ir vertikaliųjų akcentų, charakteringoms ir reikšmingoms apžvalgos vietoms?		
	Kriterijaus įgyvendinta: (aspektų įvertinimų vidurkis):			
3.	Santykis su paveldėtomis			

	vertėmis			
		1. Ar įvertinta vietovės istorinė urbanistinė raida, ar susipažinta su išlikusiu kultūros paveldu, ar šios žinios ir informacija daro įtaką objekto sprendiniams?		
		2. Ar numatomi objekto sprendiniai, išraiška atitinka tarptautinius ir šalies kultūros paveldo standartus, principus ir teisinę bazę, ar išsaugomi kultūros paveldo objektai, jų vertingosios savybės?		
		3. Ar vertinamų kompleksų, statinių, sklypų, kvartalų, teritorijų sprendiniais papildoma, formuojama ar performuojama urbanistinė struktūra?		
		4. Ar objekto sprendiniai stiprina ir išlaiko paveldo, kraštovaizdžio autentiškumą ir vientisumą?		
		5. Ar ateities kartos ir toliau galės naudotis visu kultūros paveldu, ar numatyta kultūros paveldo objektą įveiklinti ir aktualizuoti, ar jis pritaikytas viešajam pažinimui ir (ar) pažinimui jį naudojant?		
		6. Ar užtikrinama kultūros paveldo ir naujų elementų pusiausvyra, darna ir (arba) sklandus ryšys, ar objektas darniai įsilieja į esamą urbanistinę struktūrą?		
		7. Ar pirmenybė teikiama ne naujai statybai, o tęstiniam ir (arba) pritaikomajam pakartotiniam pastatų naudojimui ir tinkamai jų priežiūrai?		
		8. Ar objekto sprendiniai leidžia atpažinti teritorijos, objekto raidos etapus (architektūros stilius, laikotarpis), atskirti pirminius ir šiuolaikinius elementus; ar nauji sprendiniai šiuolaikiški, ar projektuojami nauji pastatai neatkartoja buvusių		
	Kriterijaus įgyvendinta (aspektų įvertinimų vidurkis):			
4.	Aplinka visiems			
		1. Ar objektų sprendiniais užkertamas kelias segregacijai, gentrifikacijai ir formotis vietovėje getams?		
		2. Ar įgyvendinant objektą kuriamos patrauklios ir patogios žmonėms bendrauti privačios ir viešosios erdvės?		
		3. Ar objektas skatina bendrą atsakomybę ir už privačias, ir už viešąsias erdves?		
		4. Ar objektas yra greitai ir lengvai pasiekiamas viešuoju transportu?		
		5. Ar objekto aplinka projektuojama ir planuojama taip, kad būtų galima judėti be		

		kliūčių?		
		6. Ar objekto viduje visi galės judėti be kliūčių?		
		7. Ar vertinamame objekte bus galima orientuotis intuityviai; ar reikiama informacija suvokiama ir juntama?		
		8. Ar projektuojant ir planuojant atsižvelgta žmogaus mastelį; ar funkcinė įranga ergonomiška?		
	Kriterijaus įgyvendinta: (aspektų įvertinimų vidurkis):			
5.	Sprendinių ekonomiškumas			
		1. Ar pasirinktos kokybiškos statybos medžiagos ir ar taikomi tinkami techniniai sprendimai, kuriais siekiama užtikrinti, kad statinys bus veiksmingai naudojamas visą ekonomiškai pagrįstą naudojimo laiką?		
		2. Ar statybinių medžiagų ir metodų gyvavimo ciklas ilgas, todėl mažesnės priežiūros išlaidos, ar dėl to vietos vertė tokia pati ar didėja?		
		3. Ar, vertinant iš ilgalaikės perspektyvos, viešieji ir privatūs ištekliai buvo panaudoti geriausiai ar tik siekiant trumpalaikės naudos?		
		4. Ar objekto vieta yra ekonomiškai perspektyvi tolesnei plėtrai?		
		5. Ar objekto sprendiniai padidina vietos ilgalaikį patrauklumą gyvenimo, darbo, laisvalaikio ir (arba) turizmo erdvės atžvilgiu, nes šalia yra įvairių išteklių, įrenginių ir (arba) viešųjų paslaugų?		
		6. Ar objekto planavimo ir projektavimo sprendinių, statybos ir eksploatavimo ekonomiškumas padidina vietos įperkamumo galimybes?		
		7. Ar panaudojama esama ir (ar) kuriama nauja socialinė ir inžinerinė infrastruktūra?		
		8. Ar vietos nuosavybės ir (arba) investavimo modeliais prisidedama prie gyvybingų ir mišrių rajonų kūrimo?		
	Kriterijaus įgyvendinta: (aspektų įvertinimų			

	<i>vidurkis):</i>			
6.	Inovatyvumas			
		1. Ar objekto sprendiniai apima eksperimentinius metodus?		
		2. Ar objekte taikomi nauji architektūriniai, urbanistiniai ar (ir) kraštovaizdžio sprendiniai?		
		3. Ar taikomi nauji sprendiniai draugiški aplinkai?		
		4. Ar objekte numatyta taikyti naujas technologijas ir (ar) naudoti naujas medžiagas?		
		5. Ar naujos technologijos išbandytos ir patikimos?		
		6. Ar naujų technologijų taikymas ir (ar) medžiagų naudojimas padės taupyti energiją?		
		7. Ar objekte diegiami inovatyvūs sprendiniai ir ar technologijos padės kurti aukštos kokybės gyvenamąją aplinką visiems?		
		8. Ar objekte diegiami inovatyvūs sprendiniai ir ar technologijos atspindi laikotarpio vertybes?		
	Kriterijaus įgyvendinta: (<i>aspektų įvertinimų vidurkis</i>):			
7.	Funkcionalinė struktūra			
		1. Ar pasirinkti nuosavybės ir (arba) investicijų modeliai užtikrins vietos gyvybingumą ir daugiavertumą?		
		2. Reikšmingiausi ir ilgiausiai išliekantys struktūros elementai yra suplanuoti vietovė ir jos sąsaja su esamais judėjimo srautais, sklypais ir kvartalais. Ar šie sprendimai yra apgalvoti ir racionalūs?		
		3. Ar yra lengvai pasiekiamų kokybiškų atvirų urbanistinių ir žaliųjų erdvių?		
		4. Ar vieta lengvai pasiekiamą visiems ir ar patogi visoms transporto priemonėms?		
		5. Ar objektas atitinka paskirtį ir yra pritaikytas konkrečiai funkcijai? Ar atsižvelgiama į visų vartotojų poreikius, siekius ir veiklą?		
		6. Ar objektas atitinka sveiko gyvenimo būdo ir aplinkos principus dizaino, medžiagų, šviesos, oro, triukšmo ir kitais atžvilgiais?		
		7. Ar objektas saugus dizaino, medžiagų, šviesos, oro, triukšmo ir kitais		

		atžvilgiais?		
		8. Ar objekto sprendinius bus galima pritaikyti prie kintančių sąlygų ir poreikių išsaugant pagrindines jo savybes ir vertybes? Ar objekto sprendiniai leidžia lengvai transformuoti statinio vidaus erdves, pritaikyti jas kitoms funkcijoms, atsiradus naujiems poreikiams ar technologijoms?		
	Kriterijaus įgyvendinta: (aspektų įvertinimų vidurkis):			
8.	Vientisa architektūrinė idėja ir estetika			
		1. Ar objektas turi vientisą architektūrinę idėją ir ar žiūrovas gali ją suvokti, ar ji suvokiama lengvai (intuityviai)?		
		2. Ar objektas papildo, kuria vietos identitetą ir įvaizdį ir yra kuo nors reikšmingas?		
		3. Ar objekto sprendiniai skatina gyventojo, vartotojo priklausomumo vietai jausmą?		
		4. Ar objekto architektūrinė išraiška atliepia jo paskirtį ir vaidmenį miesto aplinkoje?		
		5. Ar objekto sprendiniai kuria palankų meninį santykį su aplinka (kontrastas; pusiausvyra; proporcijos; atkartojimas; judesys; mastelis; skaidrumas, nepermatomumas; atvirumas, uždarumas; autentiškumas ir t. t.)?		
		6. Ar kuriamos formos yra proporcingos, t. y. ar apmąstytas objekto elementų aukščio ir pločio, masės ir tuštumos santykis, horizontalių ir vertikalinių elementų santykis ir t. t.?		
		7. Ar apmąstytos detalės – medžiagiškumas, elementai, spalva?		
		8. Ar siūlomi sprendiniai yra šiuolaikiški ir atspindi laikotarpį, stilių?		
	Kriterijaus įgyvendinta: (aspektų įvertinimų vidurkis):			

2 lentelė. Objekto kriterijų įvertinimas ir motyvuotas įvertinimų pagrindimas

Eil. Nr.	Kriterijaus pavadinimas	Kriterijaus įgyvendinta (proc.)	Įvertinimo pagrindimas (kodėl kriterijui skirtas toks įvertinimas):
1.	Atitiktis darnaus vystymosi principams		
2.	Urbanistinis integralumas		
3.	Santykis su paveldėtomis vertybėmis		
4.	Aplinka visiems		
5.	Sprendinių ekonomiškumas		
6.	Inovatyvumas		
7.	Funkcionalioji struktūra		
8.	Vientisa architektūrinė idėja ir estetika		